

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/242/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112209099
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8112209099.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcov 1/ C.. X. G., nar. XX.X.XXXX, 2/ C.. B. G., nar. XX.X.XXXX, bývajúcich v V. č. XXX, proti žalovanému D. V., so sídlom v V. č. XXX, o náhradu škody, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 28.1.2015, č. k. 8C/63/2012 - 217 takto jednohlasne

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a v e c v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol. Ďalej rozhodol, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že pôvodný kamenný múr stál v celej šírke, ako aj celej dĺžke v celosti na parcele č. 169. Výška pôvodného múra bola približne 160 centimetrov.

Vedľajšie stavby treba považovať v zmysle § 121 Občianskeho zákonníka za príslušenstvo veci a ak sú pevne spojené so zemou ide o veci nehnuteľné. Veci tvoriace príslušenstvo inej hlavnej veci, majú na rozdiel od súčasti veci, povahu samostatnej veci v právnom zmysle, a teda môžu byť aj samostatným predmetom právnych vzťahov. V prípade, ak príslušenstvom hlavnej veci je nehnuteľnosť, je základným predpokladom, aby príslušenstvo prešlo spolu s hlavnou vecou na inú osobu, vyjadrenie vôle účastníkov právneho vzťahu vykonať prevod aj tohto príslušenstva a to v písomnej forme. Ak takýto prejav vôle chýba, príslušenstvo na nadobúdateľa hlavnej veci neprechádza. Obdobne to platí aj v prípade, ak dochádza k prechodu vlastníctva k hlavnej veci na základe rozhodnutia štátneho orgánu, resp. ak sa hlavná vec nadobúda na dražbe udelením príklepu.

Murované oplotenie v čase vzniku škody dosahovalo výšku 160 cm a bolo spojené so zemou pevným základom. V zmysle ustálenej judikatúry (R 4/1992) plot vyšší než 100 cm je samostatnou stavbou, preto ho nie je možné považovať za súčasť veci, ale ako vedľajšia stavba tvorí jej príslušenstvo. Nepochybne v danom prípade hlavnú vec predstavuje pozemok (parceta č. 169), čo vyplýva z účelu samotnej stavby murovaného oplotenia, ktoré slúži na ochranu pozemku. Napriek tomu, že murované oplotenie je spojené so stavbou rodinného domu vo vlastníctve I. F., vzhľadom k účelu, ktorý plní, nie je možné ho považovať za príslušenstvo rodinného domu. Príslušenstvo tvoria veci samostatné a príslušenstvo môže byť samostatným predmetom právnych vzťahov. Príslušenstvo nesleduje zo zákona bez ďalšieho právny režim hlavnej veci. K tomu, aby predmetom právneho úkonu bolo aj príslušenstvo hlavnej veci, ktorou je vedľajšia stavba, je vždy potrebné, aby účastníci tohto právneho vzťahu prejavili zákonom predpísaným spôsobom vôľu previesť aj toto príslušenstvo. Z dôkazov predložených žalobcami nie je možné vyvodit' záver, že právni predchodcovia I. F. nadobudli murované oplotenie do vlastníctva. V osvedčení o dedičstve po právnej predchodkyni I. F. je v predmete aktív dedičstva, ktoré v rámci dedičského konania nadobudol, uvedená parceta č. XXX - zastavané plochy v podiele 1/2 k celku, t.j. bez vymedzenia múra, čo i len všeobecným označením "príslušenstvo". Ani z rozhodnutí v dedičských

konaniach po I. F. (D XXXX/XX) a U. F. (D XXX/XX) nevyplýva, že ich predmetom bolo murované oplotenie.

Základným rozlišujúcim kritériom pri posudzovaní dobromyseľnosti držby je to, či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte rozumne požadovať, mal, resp. mohol mať, alebo nemal, prípadne nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú fakticky ovláda alebo právo, ktoré vykonáva, patria. Okolnosti, z ktorých možno usudzovať existenciu dobromyseľnosti, musí v spore preukázať držiteľ veci, resp. vykonávateľ práva. Takže subjekt, ktorý sa bude dovolávať súdnej ochrany, bude musieť preukázať okolnosti, z ktorých možno usudzovať na jeho dobromyseľnosť, teda okolnosti, svedčiace o poctivosti právneho dôvodu nadobudnutia veci, resp. práva, nie samu dobromyseľnosť ako vnútorné presvedčenie - psychický stav. Dobrá viera je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Ide teda o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo osebe nemôže byť predmetom dokazovania.

Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobcovia nie sú vlastníkami murovaného oplatenia. Vlastnícke právo k nemu na základe kúpnej zmluvy zo dňa 16.11.2009 od I. F. nenadobudli z dôvodu, že predávajúci nebol jeho vlastníkom. Vlastníctvo k murovanému oplateniu nenadobudol na základe prechodu vlastníckeho práva po svojich právnych predchodcoch, o čom svedčí kúpna zmluva z roku 1925, ako aj rozhodnutia v dedičských konaniach po jeho právnych predchodcoch, kde vzhľadom na právnu povahu murovaného plota, pre prechod vlastníckeho práva k nemu sa vyžadovalo jeho vymedzenie aspoň vo všeobecnej rovine ako príslušenstvo. Vlastnícke právo nenadobudol ani vydržaním. Samotné tvrdenia o tom, že jeho právni predchodcovia múr užívali nepreukazujú, že tento užívali ako vlastný. Právna predchodkyňa I. F. R. F. si osvedčila vlastnícke právo k parcele č. XXX v podiele 1/2 k celku, pričom do zápisnice o vydržaní vlastníckeho práva uviedla, že parcelu spolu so spoluvlastníčkou B. X. užívajú ako spoločný dvor. O vlastníctve murovaného oplatenia sa nezmienila. B. X. vo svojej výpovedi pred súdom výslovne uviedla, že vlastnícke právo k murovanému oplateniu si osvedčiť nedali z dôvodu, že ten im nikdy vlastnícky nepatrila. Z uvedených dôvodov sú dojednania zmluvných strán o prevode vlastníckeho práva k murovanému oplateniu neplatné, a to v súlade so zásadou, podľa ktorej nik nemôže previesť na iného viac práv, než má sám.

Súd prvého stupňa preto z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov žalobu zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 151 ods.3 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobcovia. Navrhli rozsudok zmeniť tak, aby ich žalobe bolo vyhovené. Ako dôvod uviedli, že pri rozhodovaní o uplatnenom nároku sa nesprávne posúdil charakter múru. Nie je možné obmedziť sa len na najpravdepodobnejší účel múrov vo všeobecnosti bez toho, aby sa prihliadlo na okolnosti prípadu. Taktiež pri posudzovaní otázky vlastníctva nie je možné vziať do úvahy len znenie nadobúdacích titulov bez toho, aby sa vzali do úvahy aj nepriame dôkazy o vlastníctve múra. V danom prípade existoval dostatok, hoci nepriamych dôkazov o tom, že múr sa má považovať za príslušenstvo domu súp. č. 88. Priamy predchodca žalobcov považoval múr vždy za príslušenstvo domu. Za príslušenstvo domu ho spolu so šopou považovali aj jeho právni predchodcovia. Právni predchodcovia I. F. sú mŕtvi. Táto skutočnosť však nemôže byť žalobcom na škodu. Medzi stranami sporu už nie je sporné, že múr je postavený na pozemku s parcelným č. 169 a nie na pozemku vo vlastníctve žalovaného. Pozemok je v spoluvlastníctve dvoch osôb. Druhá spoluvlastníčka pozemku potvrdila, že nie je vlastníčkou múra. Len ona teda nemala žiadnu vôľu držať múr ako vlastník. Právna úprava v ustanovení § 121 a § 120 ods. 1 Občianskeho zákonníka nevymedzuje taxatívne veci, ktoré sú súčasťou inej veci, či príslušenstvom inej veci. Je to vec judikatúry. Z hľadiska toho žalobcovia a ich právni predchodcovia spĺňajú podmienku objektívnej ospravedliteľnosti právneho omylu pri nadobúdaní múra. Múr mal výšku 1,6 metra. V zmysle dostupnej judikatúry (R 4/1992) považovanie múra s výškou 1,6 metra nad zemou za súčasť pozemku (domu) by bolo v rozpore s judikatúrou súdov. To znamená, že vec akou bol múr mohla byť buď súčasťou inej hlavnej veci alebo príslušenstvom inej hlavnej veci podľa toho, aká je jeho výška. Na prevod súčasti veci by sa dokonca ani nevyžadovalo jej uvedenie v písomnej zmluve o prevode nehnuteľnosti. V zmysle výkladu je ospravedliteľná v zásade neznalosť judikatúry. Je možné dokonca vysloviť úvahu, že ak je právny predpis natoľko nejasný, že jeho výklad vyžaduje publikáciu rozhodnutia v Zb. rozhodnutí a stanovísk, môže to byť jedno z hľadísk pre posúdenie ospravedliteľnosti právneho omylu ohľadne výkladu ustanovenia § 130 Občianskeho zákonníka. V

nadväznosti na vyššie uvedené je zrejmé, že v prípade múra nešlo o jasné a nerozporné znenie zákona a že až judikatúra stanovila, čím je. V prípade múra je situácia ešte komplikovanejšia tým, že dokonca nie je ani stále automaticky príslušenstvom, či stále súčasťou, ale mení sa to podľa výšky múra a tým by sa menili i podmienky na jeho vymedzenie v písomnej zmluve o prevode nehnuteľnosti. Múr dokonca ani nebol evidovaný v katastri nehnuteľnosti. Stavby ako múr sa v katastri nehnuteľnosti neevidujú. Ak by sa teda notár napr. z neopatrnosti v dedičských konaniach neopýtal na to, čo sa nachádza na pozemku alebo na to, čo je príslušenstvom domu, je zrejmé, že dedičia ako laici, ktorí sa spoliehali na vzdelanie notára, si na to nemusia spomenúť, resp. môžu byť v objektívne ospravedlniteľnom právnom omyle, že je na prevod potrebné uvádzať len veci uvedené v katastri nehnuteľnosti a nie každý strom, studňa, prípojky a podobne. Je zrejmé, že ako prvej to napadlo až p. notárke G. v roku 2003, hoci múr existuje už dávno predtým.

Odvolací súd v zmysle zásad ustanovenia § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie je opodstatnené.

V danom prípade zamietnutie žaloby bolo odôvodnené nepreukázaním existencie vlastníckeho práva žalobcov, resp. ich právnych predchodcov k múru postavenému na parcele č. XXX zapísanej na LV č. XXX kat. úz. V.. Táto nehnuteľnosť mala byť vytvorená z pozemnoknižnej parcely mpč. XX/b/X vedenej v zápisnici č. XXX. Túto pôvodne pozemnoknižnú nehnuteľnosť mal v roku 1925 nadobudnúť do podielového spoluvlastníctva I. F., čo je zrejmé aj z čiastočného výpisu z Pozemkovej knihy č. XXX kat. úz. V.. V čase uzatvorenia tohto právneho úkonu platilo na území Slovenska uhorské obyčajové právo. Uhorské obyčajové právo rozlišovalo veci na nehnuteľné a hnutel'né. Nehnuteľnými vecami boli pozemky. To, čo sa nachádzalo s takouto nehnuteľnosťou v pevnom spojení sa považovalo za súčasť nehnuteľnosti. To znamená, že vlastníkovi nehnuteľnosti patrilo i vlastnícke právo k stavbám na takejto nehnuteľnosti sa nachádzajúcim. Ako sa s touto právne významnou skutočnosťou vyrovnal konajúci súd z odôvodnenia rozhodnutia nie je známe.

Okrem toho uhorské obyčajové právo ani v prípade kúpy nehnuteľnosti nevyžadovalo písomnú formu. Nehnuteľnosť tak mohla byť predaná na základe aj ústne uzatvorenej zmluvy.

Obsahové náležitosti rozsudku určuje ust. § 157 O.s.p. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie, sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia.

V tejto súvislosti je právne významné ust. § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Štruktúra odôvodnenia rozhodnutia je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR. Ak súd pri odôvodňovaní rozhodnutia nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p., dochádza nielen k tomu, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvôle sa zabezpečuje viacerými prostriedkami vrátane ich povinnosti svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkovi konania posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní vo veci samej.

Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkovi odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy, nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 221 ods. 1 písm. f) a ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V ňom bude úlohou súdu prvého stupňa vyhodnotiť právne významnú skutočnosť pre posúdenie uplatneného nároku, ktorou bolo uzavretie kúpnej zmluvy I. F. v roku 1925.

Prvostupňový súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.